

τοῦ ἡμετέρου Γαληνοῦ περιγραφόμενα. Ἐκτὸς τῶν ἐιδικῶν κατὰ τούτων φαρμάκων, ὧν ἐνία δοτέα κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἔτους, συνιστᾶται καὶ ἡ χρῆσις τῆς χολῆς ὡς κολληρίου, τοῦθ' ὅπερ εὔρηται καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἰατρικῇ.

Μακρὸν εἶναι τὸ κεφάλαιον τὸ πραγματευόμενον τὰ τῆς ἐγγυμοσύνης, τῆς λοχείας καὶ τῆς γαλουχίας τοῦ νεογνοῦ. Ἐν αὐτῷ δρίζονται πάντα τὰ ὠφέλιμα τῇ μητρὶ, τῷ νεογνῷ καὶ τῇ τροφῷ. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων ἐν αὐτῷ περιέργων ἀξία μνείας εἶναι ἡ περὶ τοῦ βιωσίμου τοῦ νεογνοῦ ἐξῆς παρατήρησις. Ἐὰν τοῦτο, κατὰ τὸν αἰγύπτιον συγγραφέα, φωνάζῃ Οὐί, θὰ ζήσῃ, ἐὰν δὲ Ἄ, θὰ ἀποθάνῃ.

Μετὰ τὴν νοσολογίαν ταύτην καὶ τὴν φαρμακολογίαν ἔρχεται πραγματεία τις περὶ τῆς ἐπιστήμης τῆς καρδίας, ἐξ ἧς συνάγεται ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἔχρῳντο τῇ ἀκρόασι ὅπως κρίνωσι περὶ τῆς τακτικῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος· εἶτα δὲ σειρά φαρμάκων περὶ καταστροφῆς τῶν ἐντόμων καὶ τῶν φαρμάκων καὶ περὶ θεραπείας τῶν πασχόντων ἀδέγων, τῶν κύστεων, τῆς βρογχοκήλης, ἐνταῦθα δὲ διὰ πρώτην φοράν δρίζεται ἐγχείρισις χειρουργική. Ἄπαντῶσι δὲ καὶ τινες συνταγαὶ βλαπτικαί, οἷον περὶ τῶν τρόπων τοῦ ἐξερεθίζειν ἢ δηλητηριάζειν πληγὴν τινα, τοῦ προξενεῖν παράλυσιν ἢ πτώσιν τῆς κόμης, ἐπὶ τέλους δ' ἕτεραι περὶ κατασκευῆς ἀρωμάτων καὶ κοσμητικῶν, ὧν τινα ἀφορῶσιν ἰδίως εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς κόμης, ὅπως ἐμποδίζεται ἡ πτώσις καὶ ἡ λεύκανσις αὐτῆς. Μία ἐκ τῶν συνταγῶν τούτων ἀποδίδεται εἰς τὴν βασιλίссαν Σάχ, μητέρα τοῦ βασιλέως Τεῦτα (τῆς 4^{ης} δυναστείας, ἤτοι 4000 ἔτη π. Χ.) Ἐτέρη δὲ τις περὶ βαφῆς τῶν λευκῶν τριχῶν εἶναι ἀξία ἰδιαίτερας μνείας, διὰ τὸ παράδοξον τῆς κατασκευῆς, διότι ἔχει ὡς ἐξῆς· Λάβε ὄνυχα ὄνου ἐψημένον· ῥάκη λινοστολῆς κοπανισμένα μετ' ἐλαίου· ὄφιν μέλινα, σκόληκας ἐβρασμένους ἐν ἐλαίῳ, καὶ ποίησον ἀλοιφήν. Εἶναι ἀμφίβολον ἐὰν οἱ τῇ σήμερον νέον ἐκάστοτε φάρμακον περὶ βαφῆς τῶν λευκῶν τριχῶν ἐφευρίσκοντες ἀγύρται θελήσωσιν ἢ δυνηθῶσι νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῆς τοιαύτης ἀνακαλύψεως. Ἄλλ' ὡς οἱ ἐξορκισμοὶ περὶ ὧν ἀνωτέρω ὁ λόγος, καὶ ἡ συνταγὴ αὕτη ἀποδεικνύει πόσον αἱ ἀδυναμίαι ἢ μᾶλλον αἱ μωρίαὶ τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀρχαῖαι.

A. ΜΟΣ.

Η ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ

Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδουάρδου Λαβουλαί.

Ἡ ἀνάγνωσις οὔτε ἡ καθολικὴ ἐπιστήμη εἶναι, οὔτε ἡ καθολικὴ σοφία· ἀλλ' ὅστις συνείησεν ν' ἀναγινώσκῃ, δύναται πάντοτε ἐφ' οἰουδήποτε ζητήματος νὰ συμβουλευεταὶ πείραν ἀφιλοκερδῆ, καὶ εὐρυτέραν τῆς ἰδικῆς του.

Τοῦτο εἶναι τὸ μέγιστον πλεονέκτημα τῆς ἀναγνώσεως. Καὶ τῷ ὄντι, ὅποιοι εἰσὶν οἱ λαοὶ οἱ στερούμενοι βιβλίων, οἱ ἰθαγενεῖς Ἴνδοι τῆς Ἀμερικῆς, ἐπὶ παραδείγματι; Οἱ Ἴνδοι δὲν ἔχουσι παρελθόν, κέκτηνται δὲ μόνον ἀναμνήσεις τινὰς ἀορίστους, διατηρουμένας εἰς τὴν μνήμην τῶν γερόντων ἐκάστης φυλῆς. Οὕτω δὲ ἡ πείρα οὐδὲν οὐδέποτε παρ' αὐτοῖς ἰδρῦει. Ἐὰν τις αὐτῶν ἐφεύρῃ ὄπλον τελειότερον τῶν ἐν χρῆσει, ὅταν τοῦτο καταστραφῇ, θὰ λησμονηθῇ ἐντελῶς. Ὁ πολιτισμὸς δὲν δύναται νὰ ριζωθῇ παρὰ λαοῖς στερουμένοις παρελθόντος· ὁμοιάζουσι πρὸς ἀνθρώπους στερουμένους μνήμης, καὶ διὰ τοῦτο ἐμμένουσιν εἰς ἀγρίαν κατάστασιν. Καὶ κατὰ τοῦτο ὑπερτεροῦμεν αὐτῶν ἡμεῖς, οἵτινες κεκτήμεθα παρελθόν, διότι ζῶμεν καὶ σκεπτόμεθα τῇ βοήθειᾳ τῆς πείρας τρισεχιλίων ἢ τετρακισχιλίων ἐτῶν, χάρις εἰς τὰ βιβλία· ἐν ᾧ τοῦναντίον οἱ λαοὶ ἐκεῖνοι ζῶσι βίον ἐφήμερον, καὶ ἐκπλήσσεται τις, βλέπων ὅτι, μετὰ δύο αἰῶνας ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν Ἀγγλων ἐν Ἀμερικῇ, οἱ ἰθαγενεῖς Ἴνδοι εἰσὶν ἐπίσης ἀμαθεῖς, ὅσον καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν οἱ πρῶτοι Εὐρωπαῖοι ἄποικοι ἐπάτησαν τὸν πόδα ἐπὶ τῆς χώρας αὐτῶν.

Τὸ βιβλίον εἶναι λοιπὸν ἡ πείρα τοῦ παρελθόντος. Καὶ ἔτι πλέον. Εἶναι τι ζῶν, ψυχὴ οἰονεὶ ἀναβιοῦσα ἐκάστοτε καὶ ἀπαντῶσα πρὸς πᾶσαν ἡμῶν ἐρώτησιν.

Θαυμάζω μεγάλως τὴν φωτογραφίαν, ἐφεύρσειν ἀρίστην ἀληθῶς. Καὶ εἶναι βεβαίως θαυμασίον νὰ μεταχειρίζομεθα ἀντὶ ἐργαλείου τὸν ἥλιον, καὶ νὰ ἐπιτάσσωμεν αὐτῷ νὰ μᾶς διατηρῇ τὴν ἀνάμνησιν ἐκεῖνων, οὓς ἠγαπήσαμεν. Ἄλλ' ἡ φωτογραφία δὲν ὀμιλεῖ. Λάβετε τοῦναντίον οἶον· δήποτε βιβλίον, βιβλίον συγγραφῆς, ὃν οὐδέποτε ἴδατε, τὰ ἔργα ἂν θέλητε τοῦ Μολιέρου, καὶ θὰ φαντασθῆτε τὸν Μολιέρον ἑτοιμον νὰ γελᾷ μετ' ὑμῶν· λάβετε τὸν Δὸν Κιχώτον, καὶ θὰ φαντασθῆτε τὸν Κερβάντην, διηγούμενον ὑμῖν τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς πικρίας του.

Συνιστάμεθα ἐκ σώματος, πνεύματος καὶ καρδίας· ἀναζητήσωμεν τὸ κέρδος, ὅπερ ἕκαστον τῶν στοιχείων τούτων τῆς ἡμετέρας φύσεως δύναται ἐκ τῶν βιβλίων νὰ πορισθῇ.

Εἰς τὸ ἡμέτερον σῶμα ἐν πρώτοις ἡ ἀνάγνωσις μεγίστην καὶ ἀναμφίλεκτον παρέχει χρῆσιμότητα. Ὀλίγιστοι ἔχουσι γνώσεις τινὰς τῆς ὑγιεινῆς, τῆς ἐπιστήμης δὴλον ὅτι ἐκεῖνης ἥτις διδάσκει ποίας φροντίδας πρέπει νὰ λαμβάνωμεν οὐ μόνον περὶ ἡμῶν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν οἰκίων μας, περὶ τῶν ἐνδιατημάτων μας, περὶ τῶν τέκνων μας. Καὶ ἐν τούτοις ἡ ὑγεία εἶναι θησαυρὸς πολύτιμος, καὶ ἐκ ταύτης ἐξήρτηται ἡ τύχη καὶ ἡ ὑπαρξίς τοῦ ἐργάτου.

Πλείστοι ὅσοι ἐργάται προσεβλήθησαν ὑπὸ δεινοτάτων ἀσθενειῶν, διότι, ἀγνοοῦντες καὶ τὰς

στοιχειωδεστάτας ἀρχὰς τῆς ὑγιεινῆς, κατόκησαν εἰς οἰκήματα ἐπιβλαβέστατα εἰς τὴν ὑγίειαν. Ἐὰν ἐκέκτηντο τὰς ἀναγκαίας γνώσεις θὰ ἐξέλεγον οἰκήματα μᾶλλον ἕως μεμακρυσμένον, ἀλλ' ὑγιεινὸν καὶ εὐάερον. Ἀσθενεῖ τὸ παιδίον τῶν ποῖαι εἰσὶν αἱ πρῶται φροντίδες, ἅς ἀπαιτεῖ ἡ ἀσθένεια; Ἀγνωστον καὶ ἀναγκάζονται νὰ προσφεύγωσιν εἰς τὰς γειτονίσσας, παρ' ὧν δὲν μανθάνουσι τι πλεόν. Τέσσαρες γειτονίσσαι, τέσσαρες διάφοροι γνῶμαι.

Ἐὰν τούναντιον ἐκέκτηντο γνώσεις τινὰς τῆς ὑγιεινῆς, θὰ ἠδύναντο νὰ λάβωσιν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἀσθενείας τὰς ἀναγκαίας προφυλάξεις, αἵτινες εὐκολύνουσι ἔπειτα τὴν ἰατρικὴν θεραπείαν.

Ὅταν ἐνσκήπητῃ ἐπιδημία τις, ἐξ ἐκείνων, αἵτινες εἰς τὰς μεγάλας πόλεις ἀπαιτοῦσι πλείστας φροντίδας καὶ προφυλάξεις, αἱ ἀρχαὶ ἐπὶ τῷ συμφέροντι τῆς δημοσίας ὑγείας λαμβάνουσι πάντα τὰ δυνατὰ μέτρα, προειδοποιοῦσι τοὺς κατοίκους καὶ παρέχουσιν αὐτοῖς τὰς καταλλήλους συμβουλὰς· ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ θέσωσι καὶ ἀπὸ ἓνα χωροφύλακα πλησίον ἐκάστου κατοίκου, ὅπως ἐξαναγκάζῃ αὐτὸν μηδεμίαν τῶν ἀπαιτούμενων προφυλάξεων νὰ παραλίπη. Ὁ χωροφύλαξ οὗτος ἐγὼ ἤθελον νὰ ταχθῇ εἰς ἀπάσας τὰς οἰκίας· ἀλλ' ὅπως μὴδὲνα στενοχωρῇ καὶ ὅπως μὴ ἐπιβαρύνηται ὁ προϋπολογισμὸς, ἤθελον νὰ ταχθῇ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν οἰκογενειάρχων ἤθελον καλὰ βιβλία ὑγιεινῆς νὰ διδάξωσιν ἕκαστον τί χρειάζεται νὰ κάμνῃ ὅπως διαφυλάξῃ τὴν ὑγίειαν τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων του· αἱ συμβουλαι τότε τῶν ἀρχῶν θὰ εἰσηκούοντο ἀσμένως, διότι θὰ ἦσαν ἀπήχησις τῆς κοινῆς γνῶμης.

Τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον ἀποτέλεσμα τῆς ἀναγνώσεως, οὐχὶ βεβαίως εὐκαταφρόνητον.

Ἐπάρχει καὶ δεύτερον, ἐπίσης πολύτιμον, κατ' ἐμέ.

Εἶσαι ἐργάτης, καὶ ἐργαζόμενος ἔχεις μεγάλην πεποίθησιν εἰς τὴν δεξιότητά τῆς χειρὸς σου. Κάλλιστα. Ἀλλὰ διατί ἡ χεὶρ εἶναι δεξιὰ; Διότι ὀδηγεῖ αὐτὴν ὁ ὀφθαλμὸς, καὶ τὸ πνεῦμα ἐδίδαξε τὸν ὀφθαλμὸν νὰ ὀδηγῇ. Εἶσαι δόκιμος γλύπτης, διότι ἐνυπάρχει ἐν σοὶ ἡ ἰδέα τοῦ καλοῦ καὶ τὴν ἰδέαν ταύτην ἀποτυποῖς εἰς τὰ ἔργα σου· οὕτω διὰ τὸν αὐτὸν ἐπίσης λόγον καὶ εἰς τὰς θαναύσους τέχνας μορφοῦνται καλοὶ χειρωνακτες, καὶ πᾶσα αὐτῶν ἐργασία μαρτυρεῖ ἐπιτηδεϊότητα καὶ καλαισθησίαν.

Εἰς τοῦτο δὲ μὲγάλως χρησιμεύουσι τὰ βιβλία, διότι συντείνουσιν εἰς μόρφωσιν τῆς καλαισθησίας. Οὕτως ἐπὶ παραδείγματι πολλάκις ἐθαύμασα διὰ τὴν λεπτότητα καὶ τὴν καλαισθησίαν, αἵτινες παρατηροῦνται ἐν τῇ ἰχνογραφίᾳ, ἐν τῇ ἀργυροπλαστικῇ καὶ ἐν τοῖς κοσμηματοχάρτοις· ἐν ᾧ ὅλως τούναντιον παρατηρεῖται ἐν τισὶν ἄλλοις κλάδοις τῆς τέχνης. Καὶ

διατί τοῦτο; Διότι ἐν τοῖς τελευταίοις συγγένται πάντες οἱ ῥυθμοὶ, καὶ συνδυάζονται λόγου χάριν μεσαιωνικὰ κοσμήματα μετὰ κοσμημάτων ἑλληνικῶν. Εἰς τοιαύτην πλάνην δὲν περιπίπτει ὁ εὐμοιρῆσας μαθησέως τινος, γνωρίζων κάλλιστα ὅτι πᾶσα ἐποχὴ φέρει ἴδιον τύπον, καὶ ὅτι οὐδόλως εἶναι δύσκολον σήμερον νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὸν αἰῶνα, εἰς ὃν τεχνουργημά τι ἀνήκει.

Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως λοιπὸν δύναται ὁ ἐργάτης νὰ ἀρυσθῇ καὶ μορφώσῃ τὴν ἰδέαν τοῦ καλοῦ, τελειοποιούμενος συγχρόνως καὶ κατὰ τὰ ἄλλα, διότι ἡ ἀνάγνωσις δξύνει τὸν νοῦν, ἀναγκάζουσα τοὺς ἀναγινώσκοντας νὰ θέτωσι τάξιν εἰς τὰς ἰδέας τῶν καὶ εἰς κινήσιν τὸ πνεῦμά των.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς ἐργασίας, ὑπάρχουσιν αἱ ὤραι τῆς σχολῆς, ὧν ἡ καλὴ χρῆσις δὲν εἶναι πάντοτε εὐκόλος. Εἰς τῶν ἐπιφανῶν Ἀγγλων πολιτικῶν, ὁ πρὸ τοῦ Γλάδστονως ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν σὶρ Λέουσι Κόρνοουλ, διετίετο ὅτι ὁ βίος θὰ ἦτο λίαν εὐάρεστος, ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐκλείψωσιν αἱ διασκεδάσεις. Ἦ ἀλλόκοτος αὕτη ἰδέα, φαίνεται εἰς ἐμὲ τοῦλάχιστον, ὀρθοτάτη.

Οὐδὲν νομίζω ἀναιρῶτερον τῶν κοινῶν καὶ τριμμένων διασκεδάσεων. Νὰ διημερεύῃς βασανιζόμενος ὑπὸ τοῦ καύσωνος, ἢ τοῦ κοινορτοῦ, νὰ σύρῃς μετὰ σοῦ τὰ τέκνα σου καὶ ὄλην σου τὴν οἰκογένειαν, νὰ ἐπιστρέφῃς τὴν ἐσπέραν κατάκοπος ἐκ τῆς ἐξοχῆς, τοιαύτας καὶ παραπλησίας ἄλλας διασκεδάσεις ὁμολογῶ ὅτι λίαν ἀσμένως θὰ διέγραφον ἀπὸ τοῦ βίου μου. Ἄλλ' ὑπάρχει μέσον τι δυνάμενον νὰ καταστήσῃ εὐάρεστους τὰς τοιαύτας διασκεδάσεις; Βεβαίως, εἶναι δὲ τοῦτο ἡ ἀνάμιξις διδασκαλίας. Ἡ διασκέδασις μεταβάλλει τότε χαρακτῆρα, καὶ πᾶς ἄνθρωπος, διδασκόμενος, δοκιμάζει νέας ὄλως ἡδονάς. Ἡ φύσις καὶ ἡ τέχνη, ἅτινα διὰ τὸν ἀπαιδευτὸν εἰσὶν ἀντικείμενα νεκρὰ καὶ ἀθέλητρα, εἰς τὸν εὐμοιρῆσαντα ἀνατροφῆς τινος καὶ παιδείσεως παρίστανται ζῶντα καὶ κόσμους ὀλοκλήρους ἐνέχοντα ἰδεῶν.

Οὕτω φέρ' εἰπεῖν συμβαίνει κατὰ τὸν περιπατὸν τὸν γενόμενον εἰς τὴν ἐξοχὴν. Βεβαίως πάντες, καὶ σοφοὶ καὶ ἄσοφοι, θὰ αἰσθάνωνται περιπατοῦντες εὐάρεστον ἢ δυσάρεστον συναίσθημα ἂν ὁ καιρὸς ἦναι καλὸς ἢ ἄθλιος. Ἄλλ' ὅστις ἐσπούδασε βοτανικὴν ἢ φυσικὴν ἱστορίαν θὰ δοκιμάξῃ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἄφατον εὐχαρίστησιν ἐκ πραγμάτων, ἅτινα ὁ ἀπαιδευτὸς οὐδὲ νὰ φαντασθῇ οὐδὲ νὰ κατανοήσῃ δύναται πόσον εὐάρεστα καὶ διδακτικὰ εἶναι. Καὶ κάρφος χόρτου καὶ ἄπλοῦν ἔντομον παρέχουσιν ἐνίοτε ἀφορμὴν εἰς μυρίας παρατηρήσεις καὶ σκέψεις.

Ἡ ἀνάγνωσις προσέτι ἐνέχει καὶ γενικώτερον τι ἐνδιαφέρον. Εἰς τὰς πικρίας καὶ τὰς ὀδύνας τοῦ βίου, εἰς ἅς πάντες καὶ πλοῦστοι καὶ

πένητες υποκειμεθα, πόθεν άντλοϋμεν παρηγορίαν; Βεβαίως οϋχι τόσον εκ των φίλων. Ίσως κακώς κρίνω τὰ πράγματα, άλλ' άφ' ότου αισθάνομαι έμ αυτόν, οϋδέποτε είδον πάσχοντα φαιδρύνετα εκ των πχαρμυθητικών λόγων των φίλων του. Έάν άσθενής, αί παραμυθία των όμοιάζουσι συνήθως πρός εκείνας, άς έσχάτως έπαδα φίλεον εις έμέ τόν Ίδιον. «Ω! δέν είναι παραδόξον ότι πάσχετε τούς όφθαλμούς, μοι έλεγον, άφ' οϋ έργάζεσθε τόσον πολύ». Σάς είμαι υπόχρεως διά τās τοιαύτας παρηγορίας σας! Άν πάλιν άπολέσχη προσφιλές πρόσωπον, προσπαθούσι να σοι άποδείξωσιν ότι ήτο πολύ μεγάλης ηλικίας, ή άσθενούς κράσεως, και ότι πρέπει άφ' οϋ τό δυστύχημα ήτο αναπόδραστον να τό λησμονήσης! Παραμυθία, άντι να κατευνάσωσιν, όξύνουσαι την αληθη λύπην.

Ποϋ λοιπόν να εύρωμεν φίλους άληθινούς; Έν τοίς βιβλίοις. Έκει άπαντάρμεν ανθρώπους, ότινες ύπέφερον, διηγούμενους τās θλίψεις των φίλους, ζήσαντας αιώνας δλοκλήρους πρὸ ημών, αλλά παραμυθούντας ημάς, διότι θρηνούσι μεθ' ημών και ταυτιζουσι τās θλίψεις των με τās ημετέρας. Ταϋτα εύρίσκομεν εν τοίς βιβλίοις και πρὸ πάντων εν τῷ κατ' έξοχήν βιβλίῳ, τῷ Εϋαγγελίῳ.

Όταν ή μήτηρ σου άσθενή, όταν ή σύζυγός σου άσθενή, θα τοίς άπευθύνης τās τετριμένες και χυδαίαις εκείνας παραμυθητικās φράσεις, ών άνωτέρω έμνήσθην; Οϋχι' ύπάρχει βιβλίον εις τās χείρας άπάντων εύρισκόμενον, γραφέν δέ πρὸς παραμυθίαν των θλιβομένων. Άναγνώσατε εις αϋτάς τὸ Εϋαγγέλιον, και θα κατανοήσητε την άξίαν αϋτου και πόσον ύψηλοί εισιν οι παραμυθητικοί αϋτου λόγοι. Είναι αϋτός ό Χριστός, οίονει άναγεννώμενος εν τῷ βιβλίῳ εκείνῳ, και καθήμενος παρά τὸ προσκεφάλαιον του άσθενούς, όπως παραμυθήση αϋτόν.

**Π

Αί προρρήσεις των προφητικών ήμερολογίων μέχρις έσχάτων υπό πλείστον παρ' ημίν επιστεύοντο και έθεωρούντο ως βασιζόμεναι επί βεβαίαν και άσφαλών πορισμάτων της πείρας και της παρατηρήσεως των άστέρων. Πόσον ή έρριζωμένη ήν ή τοιαυτη πρόληψις καταδεικνύει νομίζομεν επαρκώς ή άκόλουθος περικοπή έφημεριδός εκδιδομένης άλλοτε ένταϋθα, συναριθμουμένης δέ μεταξύ των όπισσων άξίων λόγου δημοσιογραφικών όργάνων, του "Αγγελίου": «Χθές διεδόθη λόγος εις την πρωτεύουσάν ημάς ότι άπέθανεν ό Μεττερνιχος της Αυστρίας' αν τούτο ήναι αληθές, έπηλήθευσεν ό Καζαμία, ό όποιος έπρόβλεψε κατά τόν Αύγουστον τόν θάνατον ενός μεγάλου όποκειμένου».

Ό σοφός διευθυντής του ένταϋθα Αστεροσκοπείου κ. Ίούλιος Σμιθ, τῇ ημετέρα παραλήσει συνέταξε την κατωτέρω σπουδαιότατην πραγματείαν περί της άξίας των τοιούτων προρρήσεων. «Ο κ. Σμιθ, παραλείπων την εξέταση των προφητειών περί των εν τῷ μέλλοντι συμβησόμενων, ών τὸ παράλογον και γελοϊον είναι και τοίς άμαθεστάτοις προφανές, καταδεικνύει τὸ άβάσιμον των προγνωστικών του καιρού εφαρμοζόμενων επί πολλών και διαφόρων τόπων. Καί εν τῷ Εθνικῷ Ημερολογίῳ του κ. Βρετόυ (1863) έγραψε τὰ ακόλουθα ό έξοχος Γάλλος επιστήμων Μπαμπινέ: "Τὰ μετεωρολογικά προγνωστικά προστρέ-

βουσι μῶμον εις τήν επιστήμην' επομένως καλώς έπράξατε να μη τὰ καταφωρίζητε. Πρὸ πολλού χρόνου ήδη τὰ άπέβαλον και τὰ δημοτικώτερα ήμερολόγια της Αγγλίας. Ίνα πεισθῇ δέ τις κατά πόσον τὰ προγνωστικά ταϋτα είναι άνοπόστατα άρκει μόνον να παρατηρήση, ότι εκάστη χώρα έχει ιδιάζουσαν μετεωρολογίαν λίαν διάφορον της των άλλων χωρών και ότι, εάν ήναι άδύνατον να προΐδη τις περί της άπομοφαιρικής καταστάσεως περιωρισμένου τινός όρίζοντος, πόσω μάλλον να εξάξη γενικών προγνωστικόν περί άπάσης της ύψηλιού.

«Σάς προτρέπω λοιπόν εν όνόματι του κοινού νοός και της επιστήμης να έπιμείνητε εις την δικαίαν και εύλογον άπόλεισιν τοιούτων ψευδολογιών». Οϋτω καταδικασθέντα υπό της επιστήμης τὰ προφητικά ήμερολόγια, άτινα παρ' ημίν εις εν ή δύο μόνον εύτυχώς περιωρίσθησαν, και ταϋτα παρά τοίς άπλουστάτοις καταναλισκόμενα, έλπίζομεν ότι ταχείως θέλουσιν εκλείψει, ως εξέλιπον και περιέστησαν εις λήθην οι περιώνυμοι χρησημοί του Αγαθαγγελίου και του αυτοκρατόρος Λέοντος περί της τύχης του ημετέρου έθνους.

Σ. τ. Δ.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΦΗΤΕΙΩΝ ΤΩΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩΝ

Αί ειδήσεις των ήμερολογίων άναφέρονται εις παντοδαπά πράγματα, άμα μεν εις φυσικά φαινόμενα, άμα δέ εις πολυειδείς του καθημερινού βίου σχέσεις. Τὸ πρώτον είδος έπιλαμβάνεται άστρονομικών πραγμάτων, άτινα δύνανται εκ των προτέρων να ύπολογισθῶσι, και προσέτι μετεωρολογικών προσδιορισμών. Τα δύο ταϋτα θέλομεν νυν να ύποβάλωμεν εις σύντομον εξέταση, διότι δύναται τις να παραδεχθῇ ότι περί των πραγμάτων τούτων γενική γνώσις και όρθή εκτίμησις και την σήμεραν ως και εις προτέρους χρόνους δέν είναι άρκούντως διαδεδομένη.

Οί άρχικοί όροι της χρονολογίας εύρίσκονται εν τοίς άστρονομικοίς ύπολογισμοίς. Αϋτη στηριζομένη επί των κατ' άκριβείαν γνωστών νόμων της κινήσεως των οϋρανίων σωμάτων δύναται να προσδιορίση κατά χρόνον τās εν ταίς ιστορικαίς παραδόσεσι μνημονευόμενας εκλείψεις ήλιου και σελήνης' εξαρτάται δέ τὸ μεν εκ του είδους της παραδόσεως, τὸ δέ εκ της άκριβείας των άστρονομικών στοιχείων εάν δύναται τις ή μη άρχαίαν τινά εκλείψιν να προσδιορίση άκριβῶς κατ' έτος, ήμέραν και ώραν. Οϋτώ συμβαίνει, ως περί μεγάλης τινός εκλείψεως του ΣΤ' αιώνος πρὸ Χριστου έτι και νυν ή έρευνα δέν έφθασεν εις όριστικόν τέλος, ενῳ εκλείψις τις ήλιου κατά την εποχήν του Περικλέους και εκλείψις τις σελήνης καθ' ον χρόνον ό Νικίας μετὰ του Αθηναϊκού στόλου ήτο έγκλειστος εν τῷ λιμένι των Συρακουσών, δύναται άκριβεστάτα να ύπολογισθῶσι καθ' ήμέραν και ώραν. Μετὰ της αϋτης βεβαιότητος ύπολογίζει ή άστρονομία όμοια φαινόμενα δι' άπώτατον μέλλον. Τὸ πρόβλημα εν ταίς τοιαύταις περιπτώσεσιν αναφέρεται εις άντικείμενον άπλοϋν, οι δέ κατ' αϋτό ενεργούντες νόμοι είναι ώσαύτως άπλης φύσεως και αμετάβλητοι.

Όταν όμως ό λόγος περί φαινομένων της μετεωρολογίας, περί φαινομένων λοιπόν άτινα